NKA

Könyvtári Szakmai Kollégium A szakmai beszámoló elérhető itt:

http://www.szepmuveszeti.hu/data/cikk/86/cikk 86/NKA 2001 6208.pdf

Pályázati azonosító: 2001/6208

Pályázati cél: Muzeális könyvtári gyűjtemény állományvédelme (3543)

Pályázati helyszín: Szépművészeti Múzeum könyvtára

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

Előzmények:

2005-ben megkezdett állományvédelmi programunk első etapja – a Szondi utcai épületben tárolt kötetek tisztítása és preventív védelme – 2008-ban sikeresen lezárult, nem utolsó sorban az NKA támogatásának köszönhetően. 2008-ban elkezdtük a második etapot, a vörös bomlásos bőrkötések kezelését, megerősítését. Először a monográfia-állomány kb. 350 kötete (2007: 2111/1012), majd két részletben a folyóirat-állomány részesült "életmentő beavatkozásban" (2008: 2111/1055; 2009: 2111/1104), legutóbb pedig 131, majd újabb 100 veszélyeztetett *in folio*-kötet konzerválását végeztük el (2010: 2111/1147; 2011: 2111/1196). A jelen pályázat keretében a két éve megkezdett munkát folytattuk, vagyis a fólió-állomány kötéseinek konzerválását, javítását. Ezek a kötetek egyszerre könyvészeti ritkaságok és használati tárgyak, ráadásul méretük és súlyuk okán különösen sérülékenyek. A 90 kötet javítása során – a korábbiakhoz hasonlóan – most is két célt tartottunk szem előtt: hogy 1.) a kötések strukturális megerősítésével ismét biztonságosan forgathatóvá tegyük a köteteket; 2.) a javítások anyaghasználatukban és formailag egyaránt jól illeszkedjenek az eredeti megoldásokhoz.

A PRE-CON KFT. ÁLTAL KEZELT DOKUMENTUMOK JEGYZÉKE:

RAKT.JELZ		SZERZŐ	СÍМ	KÖT
F				
1044/Text	11216	Lübke und Lützow	Denkmäler der Kunst	Textband
F 832/1	11929	Lassaigne, Jacques	Daumier	
F 1091/1	3777	Hendy and Goldscheide	Giovanni Bellini	
F				
1091/3.a	114673	Novotny, Fritz	Cézanne	
F 891/2	11732	Szalay Imre	Magyarország történeti emlékei az 1896 évi ezredéves	П
F 891/1	11733	Czobor Béla	Magyarország történeti emlékei az 1896 évi ezredéves	1
F 891/a-2	11734	Szalay Imre	Magyarország műkincsei	
F 891/a-1	11735	Czobor Béla	Magyarország műkincsei	
F 1025/I	11186	Hessig, Edith	Die Kunst des Meister E.S. und die Plastik	
F 540	12335	Henszlmann Imre	Die Grabungen des Erzbischofs von Kalocsa	
F 768/1	11992	Domanig, Karl	Die deutsche Medaille in Kunst- und kulturhistorischer Hinsicht	Textband
F 768/2	11991	Domanig, Karl	Die deutsche Medaille in Kunst- und kulturhistorischer Hinsicht	Tafelband
F 1165	11406	Halle, Fannina W.	Die Bauplastik von Wladimir-Ssusdal. Russische Romanik	
F 850/12	11912	Körte, Werner	Der Palazzo Zuccari in Rom. Sein Freskenschmuck und seine Geschichte	

F 954	11824	Vogel Máté	Szentek élete	
F 734	11845	Ortvay Tivadar	Geographia Ecclesiastica Hungariae saec. XIV.	I-VII
F 734/1	11847	Ortvay Tivadar	Magyarország egyházi földleírása a XIV. század elején	Első fele
F 734/2	11846		Magyarország egyházi földleírása a XIV. század elején	ı
F 733/II.2	11849	Fraknói Vilmos	Buonvisi bíbornok bécsi nuntius jelentései	
F 733/II.3	11848	Veress Endre	Erdélyországi követek jelentései VIII. Kelemen idejéből (1592-1600)
F 1308	10845	Bodmer, H.	Feuerbach	
F 1212	7933	Gerson, H.	Van Geertgen tot Frans Hals	
F 1116	11343	Balás-Piry László	Hitler művészei	
F 832/4	11930	Cassou, Jean	Picasso	
F 1120	11349	Bortnyik-Hevesy- Rabinovszky	Kétezer év festészete	
F 674	12121	Dieulafoy, Marcel	La statuaire polychrome en Espagne	
F 946	11832	Lützow, Carl von	Die Kunstschätze Italiens	
F 687	12370	Sack, Eduard	Giambattista und Domenico Tiepolo	
F 923	12026	Mühlestein, Hans	Ferdinand Hodler	
F 829	11935	Ricci, Corrado	Gli affreschi del Corregio nella cupola del duomo di Parma	
F 693/1	12357	Schlosser, Julius von	Werke der Kleinplastik in der Skulpturensammlung des aller höchsten Kaiserhauses. I. Band: Bildwerke in Bronze, Stein und Ton Werke der Kleinplastik in der Skulpturensammlung des aller höchs	I. Band
F 693/2	12358		Kaiserhauses. II. Band: Bildwerke in Holz, Wachs und Elfenbein	T
F 736	11844	Zarándy A. Gáspár	Huba vére Szemere	
F 1169	11410	Piantanida és Baroni	Leonardo da Vinci	_
F 914/1	12038	Wilpert, Joseph	Die römischen Mosaiken und Malereien der kirchlichen Bauten vom IV. bis	Erster Band, Text: Erste Hälfte
F 914/2	12037	Wilpert, Joseph	Die römischen Mosaiken und Malereien der kirchlichen Bauten vom IV. bis	Zweiter Band, Text: Zweite Hälfte
F 914/4	12035	Wilpert, Joseph	Die römischen Mosaiken und Malereien der kirchlichen Bauten vom IV. bis	Vierter Band, Tafeln: Malereien
F 614	202119	Gurlitt, Cornelius	Die Baukunst Konstantinopel	Tafelband
F 1193	11439		Wit Stwosz. Oltarz Krakowski	
F 1060	11246	Uhde, Constantin	Baudenkmaeler in Spanien und Portugal	I-III. Lieferung
F 1060	11245	Uhde, Constantin	Baudenkmaeler in Spanien und Portugal	IV-VI. Lieferung
F 761	202115	Larsson, Carl	Lasst Licht hinein	
F 1201/1	11447	Baldass, Ludwig	Die Wiener Gobelinsammlung	
F 1201/2	11448	Baldass, Ludwig	Die Wiener Gobelinsammlung	
F 1201/3	11449	Baldass, Ludwig	Die Wiener Gobelinsammlung	
F 1201/4	11450	Baldass, Ludwig	Die Wiener Gobelinsammlung	
F 1201/5	11451	Baldass, Ludwig	Die Wiener Gobelinsammlung	
F 636	13261	Feilchenfeld, F.W.	Die Meisterwerke der Baukunst in Portugal. I. Das Kloster "Dos Jeronymos" zu Belem	I.
F 529	12282	Bénédite, Léonce	The Spirit of the Age. The Work of Frank Brangwyn	
F 578	12184	,	Hubert und Jan van Eijck	
		Gróh István	Magyar díszítő művészet. Népies művészet	Első rész
F 642/1	13241			

F 592/1	12161	Forster Gyula szerk.	Magyarország műemlékei	Első kötet
F 592/3	12154	Forster Gyula szerk.	Magyarország műemlékei	Harmadik kötet
F 592/4	12152	Forster Gyula szerk.	Magyarország műemlékei	Negyedik kötet
F 594/1	12149	Kiss és Sziklay szerk.	A katholikus Magyarország. A magyarok megtérésének	I. kötet
F 594/2	12148	Kiss és Sziklay szerk.	A katholikus Magyarország. A magyarok megtérésének	II. kötet
F 615	12119	Zeller, Adolf	Die romanischen Baudenkmäler von Hildesheim	- 11
F 623	13271	Schreiber, Theodor	Meisterwerke des Städtischen Museums der bildenden Künste zu	Leipzig
F 634	13263	Horne, Herbert P.	Alessandro Filipepi commonly called Sandro Botticelli	
F 658	13214	Cladel, Judith	Auguste Rodin. L'œuvre et l'homme	
F 670	12398	Lemberger, Ernst	Die Bildnis-Miniatur in Deutschland von 1550 bis 1850	1
F 617/2	12122	Wilkinson, Nevile R.	Wilton House Pictures	Vol. II
F 629	13267	Glück, Gustav	Niederländische Gemälde aus der Sammlung des Herrn Alexander	Tritsch
F 702/1	11898	Erbach-Fürstenau, Adalbert	Die Manfredbibel (Kunstgeschichtliche Forschungen; 1.)	I.
F 702/2	11897	Wackernagel, Martin	Die Plastik des XI und XII. Jhs in Apulien (Kunstgeschichtliche Forschungen; II.)	II.
F 724	11871	Hartmann, Paul	Die gotische Monumental-Plastik in Schwaben	
F 727	11860	,	Die Malereien der Katakomben Roms	Tafelband
F 934/2	12009	Rooses, Max	Les peintres néerlandais du XIXème siècle	[II.]
F 986	11130	Dami, Luigi	Il giardino italiano	[III.]
F 859	11769	Borenius, Tancred	A Catalogue of the Paintings at Dougthy House RichmondFrederick Cook	Vol. I
F 956/1	11816		Barock-Bozzetti. Italienische Bildhauer	1
F 956/4	11820	Brinckmann, A.E.	Barock-Bozzetti. Deutsche Bildhauer	IV
F 760	11693	,	Rudolf Alt. Sein Leben und sein Werk	1
F 955	11823	·	Bayerisches Rokoko	
F 847	11915		Christ before Pilate by M. de Munkacsy	
F 593	12150	Zanotto, Franz	Geschichte Venedigs in 150 Kupfertafeln	
F 663	13208	,	Tableaux inédits ou peu connus. Tirés de Collections Françaises	
F 967	11797	,	I dipinti di Lorenzo Lotto nell'oratorio Suardi in Trescore Balneario)
F 963		Suida, Wilhelm	Die Jugendwerke des Bartolommeo Suardi genannt Bramantino	<u> </u>
F 973		Giese, L.	Die Skulpturen von Freiberg und Wechselburg	
F 975	11787	Ganz, Paul	Malerei der Frührenaissance in der Schweiz	
F 773/2	11984	Dreger, Moriz	Josef Fürich	Tafelband
F 942/2	11834	Meier-Graefe, Julius	Vincent	Zweiter Band
F 926	12021	Jordan, Max	Das Werk Adolph Menzels	200
F 1112	11315	Moschetti, Andrea	Il Museo Civico di Padova	
F 824	11938	Rickards, Constantine George	The Ruins of Mexico	Vol. I.
F 823	11939	John, Wilhelm	Erzherzog Karl. Der Feldherr und seine Armee	V O1. 1.
F 890/1	11739	Goldschmidt, Adolf	Die Elfenbeinskulpturen aus der Zeit der karolingischen und sächsischen Kaiser	Erster Band

AZ ÁLLOMÁNY KEZELÉS ELŐTTI ÁLLAPOTA:

A kezelt kötetek általános jellemzője az erős fizikai károsodás jelenléte, melynek kialakulása több okra vezethető vissza.

Az anyagok rendkívüli szárazsága minden esetben törékenységhez vezetett. Ezenkívül az anyagok meggyengülését fokozhatták a borítóanyagokban lezajló káros kémiai folyamatok. Ezek a reakciók a gyártás során bekerült vegyszerek hatására, a környezeti tényezők katalizálásával (vörös bomlás, savasodás stb.), vagy biológiai fertőzések (rovar és penészgombák okozta) eredményeképpen indultak be.

Az ilyen módon meggyengült kötések fokozottan érzékennyé váltak a használat során jelentkező fizikai behatásokra, ezért gyakrabban és nagyobb mértékben sérültek, mint az egészséges példányok.

Jellegzetes sérüléseik a könyvek gerincrészén találhatóak, a nyílásokban és a sapkáknál, mivel a használat és a mozgatások során ezek a leginkább igénybevett területek.

Beavatkozás hiányában a további használat során jelentős mértékű károsodás veszélye állt fenn.

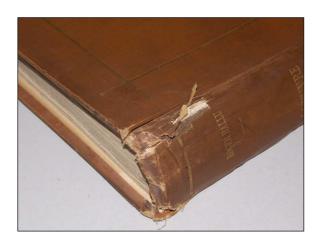
AZ ELVÉGZETT MUNKA:

Azoknak a köteteknek az esetében, amelyeknél ez helyszíni munka keretein belül kivitelezhető volt, teljes kötésjavítást végeztünk, ezen belül is több típusú munkát különböztethetünk meg.

1. Sapkasérülések

Ezeknek a köteteknek a sapkái sérültek, de nyílásai nem szakadtak fel teljesen, a táblák még erősen kötődtek a gerincborításhoz.

A sérült részek körül felemeltük a borítóanyagokat, szükség esetén kiegészítettük a sérült gerinclemezeket, majd megfelelő vászonnal alápótoltuk a károsodott sapka részeket.

2. Levált gerincek, táblák

A kezelendő kötetek merev gerinclemezzel készültek, melyek részben, vagy egészen leváltak, sok esetben hiányoztak.

Visszaillesztésüknél az eredeti készítéstechnikával megegyező módon hüvelyt ragasztottunk a könyvtest gerincrészére, majd erre rögzítettük az új gerinclemezt.

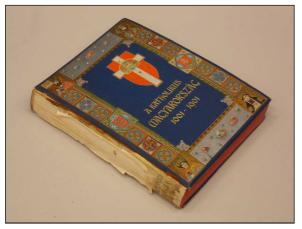
A külső borítóanyagokat a nyílások mentén felemeltük, majd a színben és anyagban megfelelő új vászonnal, vagy papírral való alápótlás után visszaragasztottuk azokat.

Azoknál a példányoknál, amelyek kötésének gerincrésze elveszett, szintén új borítást készítettünk. Ezáltal a kötetek használhatóbbá váltak, a könyvtest további sérülésének veszélye megszűnt. Amennyiben a leszakadt gerincet megtalálják, az visszailleszthető az új kötésre.

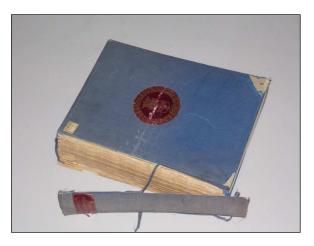

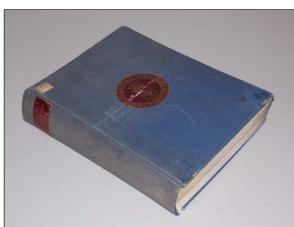

A munka folyamán túlnyomó részben természetes alapú, a hordozóanyag károsodása nélkül leválasztható, rugalmas filmet képező ragasztóanyagokat (Glutofix; keményítő, enyv, Glutofix és Planatol keveréke), és olyan technikai megoldásokat alkalmaztunk, melyek az egyes példányok eredeti készítés technológiájával összehangolhatóak voltak.

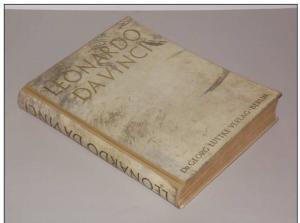

3. Szétesett fűzésű kötetek

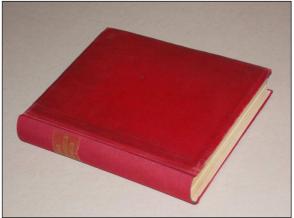
Amennyiben a kötéseken kívül a könyvtestek is sérültek, részben, vagy egészen újra fűztük az íveket. Különösen gyenge szerkezeti megoldás esetén (kiadói gépi fűzés) erősebb fűzési módot választottunk (szalagra fűzés). Ez után következett a kötések javítása, a 2. pontban leírtakhoz hasonlóan.

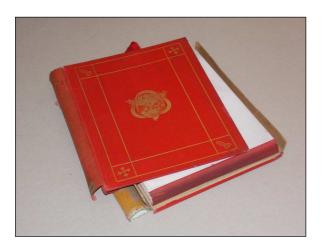

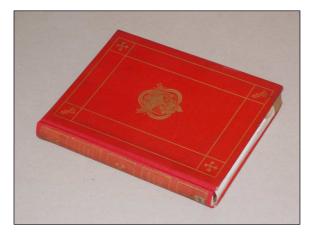

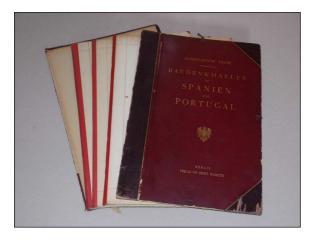
4. Szétesett, hiányos mappák

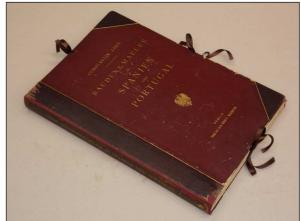
Ezeknek a példányoknak a sérülései, és ebből következően javításuk is hasonló a 2. pontban leírtakhoz, azzal az eltéréssel, hogy itt nem kötetekről, hanem különálló, szalagokkal összekötött mappákba helyezett lapokról van szó. A mappák sérüléseit javítottuk, és pótoltuk a hiányzó szalagokat.

AZ ELVÉGZETT ÁLLOMÁNYVÉDELMI MUNKA EREDMÉNYE

A jelenlegi eljárás során kezelt kötetek fizikai állapota jelentős mértékben javult, tárolásuk és használatuk biztonságosabbá vált.

A kötések megerősítésével hosszú időre biztosítottuk a könyvek használhatóságát, az eredeti kötéselemek megőrzésével, illetve visszahelyezésével megóvtuk a könyvtár muzeális jellegét; történeti hangulatát.

A kötetek a munka végeztével eredeti tárolási helyükre kerültek vissza.

Tekintettel arra, hogy a gyűjtemény még nagy számban tartalmaz hasonlóan sérült példányokat, javasoljuk a munka folytatását, a gyűjtemény kezelői által felállított fontossági sorrendben.

Bp., 2014.03.26.